

Imię i nazwisko .....

Klasa..... Grupa A

1. Wyjaśnij krótko, kim były wymienione osoby, co zrobiły, czym zasłynęły.

Henryk Żeglarz – .....

Ferdynand Magellan – .....

Eryk Rudy – .....

Amerigo Vespucci – .....

2. Wyjaśnij pojęcia.

karawela – .....

astrolabium – .....

runy – .....

3. Dopisz odkrycia do podanych dat.

1488 r. – .....

1497–1499 – .....

1606 r. – .....

4. Wymień przyczyny rozpoczęcia odkryć geograficznych – po jednej z każdej kategorii.

• przyczyna polityczna – .....

• przyczyna gospodarcza – .....

• przyczyna społeczna – .....

Imię i nazwisko .....

Klasa..... Grupa B

1. Wyjaśnij krótko, kim były wymienione osoby, co zrobiły, czym zasłynęły.

Bartolomeu Diaz – .....

Vasco da Gama – .....

Leif Eriksson – .....

Marco Polo – .....

2. Wyjaśnij pojęcia.

busola – .....

portolany – .....

saga – .....

3. Dopisz wydarzenia do podanych dat.

1492 r. – .....

1519–1522 – .....

1642 r., 1644 r. – .....

4. Wymień skutki odkryć geograficznych – po jednym z każdej kategorii.

• skutek polityczny – .....

• skutek gospodarczy – .....

• skutek społeczny – .....

2. Wielkie odkrycia geograficzne

Zakres rozszerzony. Model odpowiedzi

Nr	Grupa A	Grupa B	Punktacja
1.	Henryk Żeglarz – syn króla Portugalii, organizator wypraw zamorskich w XV w. wzdłuż zachodniego wybrzeża Afryki	Bartolomeu Diaz – portugalski żeglarz, w 1488 r. jako pierwszy dopłynął do południowego krańca Afryki	1 pkt
	Ferdynand Magellan – Hiszpan, dowodził pierwszą wyprawą dookoła świata; zginął na Filipinach w 1521 r.	Vasco da Gama – portugalski żeglarz, w 1498 r. jako pierwszy dopłynął do Indii	1 pkt
	Eryk Rudy – wikingi żeglarz i odkrywca, który jako pierwszy miał dopłynąć do wybrzeży Grenlandii i rozpocząć kolonizację wyspy w końcu X w.	Leif Eriksson – syn Eryka Rudego, temu żeglarzowi przypisuje się odkrycie Ameryki ok. 1000 r.	1 pkt
	Amerigo Vespucci – florencki kupiec, podróżnik i kartograf, od jego imienia nazwano nowo odkryte kontynenty na zachodniej półkuli (początek XVI w.)	Marco Polo – wenecki kupiec żyjący na przełomie XIII i XIV w., dotarł do Chin	1 pkt
2.	karawela – statek, który powstał na początku XV w. w Portugalii, miał lepszą stabilność na morzu oraz większą ładowność	busola – przyrząd nawigacyjny wyposażony w igłę magnetyczną służący do wyznaczenia kierunku podróży oraz utrzymania kursu w ciągu dnia i podczas pochmurnych nocy	1 pkt
	astrolabium – przyrząd umożliwiający nawigację na podstawie położenia ciał niebieskich	portolany – mapy, na których są rozrysowane linie brzegowe z charakterystycznymi punktami, np. cyplami, klifami czy zatokami, a zwłaszcza miejscami niebezpiecznymi dla żeglugi	1 pkt
	runy – alfabet używany przez ludy germańskie; także przez wikingów	saga – skandynawskie dzieło literackie o legendarnych lub historycznych bohaterach i wyprawach	1 pkt
3.	1488 r. – dopłynięcie przez Bartolomeu Diaza do Przylądka Dobrej Nadziei	1492 r. – dopłynięcie wyprawy Krzysztofa Kolumba do Ameryki	1 pkt
	1497–1499 – wyprawa Vasco da Gamy, podczas której została odkryta morska droga do Indii	1519–1522 – wyprawa zorganizowana przez Ferdynanda Magellana, której załoga jako pierwsza opłynęła Ziemię	1 pkt

	1606 r. – dotarcie Holendrów do wybrzeży Australii	1642 r., 1644 r. – odkrycie przez Abela Janszooną Tasmana m.in. Tasmanii, Nowej Zelandii, Nowej Gwinei	1 pkt
4.	<ul style="list-style-type: none"> przyczyna polityczna – zdobycie Konstantynopola przez Turków; wyparcie muzułmanów z Hiszpanii – upadek Grenady 	<ul style="list-style-type: none"> skutek polityczny – wzrost potęgi Hiszpanii i Portugalii 	1 pkt
	<ul style="list-style-type: none"> przyczyna gospodarcza – chęć omińnięcia arabskich pośredników; brak kruszców w Europie 	<ul style="list-style-type: none"> skutek gospodarczy – sprowadzenie do Europy wielkich ilości kruszców oraz nowych roślin 	1 pkt
	<ul style="list-style-type: none"> przyczyna społeczna – po upadku Grenady pojawienie się szlachty pozbawionej zajęcia; wzrost populacji Europy; ciekawość świata 	<ul style="list-style-type: none"> skutek społeczny – zniszczenie rdzennych kultur; pojawienie się europejskich chorób zakaźnych w Ameryce; rozwój handlu niewolnikami 	1 pkt
RAZEM			13 pkt